

**ҲИСОБОТИ СОЛОНА ОИДИ ФАЪОЛИЯТИ
КОРИИ ПАЖҶҲИШГОҶИ ИЛМИЮ ТАДҚИҚОТИИ «МОЛИЯ»-И
ДОНИШГОҶИ ДАВЛАТИИ МОЛИЯ ВА ИҚТИСОДИ
ТОҶИКИСТОН БАРОИ СОЛИ 2018**

Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати таҳкими самти асосҳои илмии сиёсати молиявӣ бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 5 феввали соли 2003, №46 ва Фармоиши Вазири молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 июни соли 2004, №78 Пажуҳишгоҳи илмӣ-тадқиқотии «Молия»-ро таъсис дод. Мақсад аз таъсиси пажуҳишгоҳ ин тадқиқ, ва ташаккули сиёсати молиявию иқтисодии кишвар саҳми назаррас дошт. Бояд қайд намуд, ки бо мақсади баланд бардоштани самаранокии тадқиқотҳои илмӣ Пажуҳишгоҳи илмӣ-тадқиқотии «Молия» тибқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз моҳи апрели соли 2015, таҳти рақами 187 ба Муассисаи давлатии Пажуҳишгоҳи илмию Тадқиқотии “Молия”-и Донишкадаи Молия ва Иқтисоди Тоҷикистон бо рақами ягонаи мушахас дар равзанаи ягонаа ҚТ ба қайд гирифта шуд.

Ба ҳайси директори ПИТ “Молия” солҳои 2003-2012 Раҳмонов А., солҳои 2013-2014 Раҳматов С., солҳои 2014-2015 дотсент Буриева М., аз моҳи январӣ соли 2016 то моҳи июни соли 2018 д.и.и профессор Кошонова М.Р фаъолият намуданд. Ҳоло бошад директори ПИТ “Молия” н.и.и., дотсент Ҷумъабоев Х. мебошад.

Фаъолияти умдаи Пажуҳишгоҳи илмӣ-тадқиқотии «Молия»-и Донишкадаи Молия ва Иқтисоди Тоҷикистон (ПИТ “Молия”) ба таҳияи асосҳои илмии соҳаи молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон нигаронида шуда, дар доираи он иҷроиши як қатор вазифаҳо, аз ҷумла, тадқиқ ва таҳияи асосҳои илмии сиёсати бучавию андозбандӣ, молиявию қарзӣ ва инвеститсионӣ, танзими натиҷаҳои тадқиқоти илмӣ аз руи масъалаҳои муҳимтарини рушди молия ва иқтисодиёти миллӣ, тадқиқи илмии вазъи молиявии бозори дохилӣ, баҳодиҳӣ ба омилҳои берунаи ба ҳолати

молиявию иқтисодӣ таъсиркунанда бо мақсади таҳияи пешниҳодот
қиҳати таъмини бозори ватанӣ бо маҳсулоти худӣ, оmodасозии
маърузаҳои таҳлилӣ вобаста ба самаранокии фаъолияти сохторҳои мо-
лиявии кишвар, омузиш ва дастрасии таҷрибаи рӯ ба инкишофи ҷаҳон
дар самти татбиқи ислоҳоти молиявию иқтисодӣ дар Ҷумҳурии
Тоҷикистон муайян ва тарҳрезӣ шудаанд.

Пажӯҳишгоҳи илмӣ-тадқиқотии «Молия» бо мақсади таҳким
бахшидан ба равандҳои рушди молиявию иқтисодии кишвар ва дастрасии
мутахассисони соҳавӣ гардонидани навгониҳои илмиву пажӯҳишии
соҳаи молияву иқтисод, мунтазам ҳам дар сатҳи байналмилалӣ ва ҳам
дар сатҳи ҷумҳуриявӣ баргузориҳои конфронсу семинарҳоро аз рӯзи
аввали таъсисёбӣ то имруз дар мавзӯҳои гуногуни ҳалталаби давр
ташкил мекунад.

Ҳоло бошад дар Пажӯҳишгоҳи илмӣ-тадқиқотии «Молия» ду шӯъба

1. Молияи давлатӣ;
2. Молияи ғайридавлатӣ таъсис дода шудааст.

Ҳайати штатии кормандон аз 9 нафар иборат буда, аз инҳо
иборатанд;

1. Директор- н.и.и., дотсент Ҷумъабоев Х.
2. Сармуҳосиб- Сангова М.
3. Корманди илмии калон- Юнусзода Х.
4. Корманди илмии калон- Ҳакимова М. (дар ҳаҷми 0,5 воҳиди
корӣ)
5. Корманди хурди илмӣ- н.и.и. Воҳидов У. ва Хушмуҳаммадзода
З. (дар ҳаҷми 0,5 воҳиди корӣ)
6. Кормандони шартномавӣ – н.и.и., дотсент Маъдиев С.,
Мирзоева Е., Сафаров М.

Барои ба роҳ мондани ҳамкориҳои судманди мутақобила аз тарафи
Пажӯҳишгоҳи илмию тадқиқотии “Молия”-и Донишгоҳи давлатии

молия ва иқтисоди Тоҷикистон ба як чанд ташкилотҳои байналхалқию хориҷӣ мактуб оиди ҳамкорӣ ирсол гардид. Ба монанди:

- ✓ Намояндаи комиссияи Иттиҳоди Аврупо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (Представительство Европейской Комиссии в Республике Таджикистан).
- ✓ Коорпоратсияи молиявӣ байналмилалӣ (Международная финансовая корпорация)
- ✓ Маркази савдои байналмилалӣ (Международный торговый центр).
- ✓ Лоихаи минтақавӣ оид ба озодкунии савдо ва ислоҳоти гумрукӣ (Региональный проект по либерализации торговли и таможенной реформе).
- ✓ Намояндагии Бонки ҷаҳонӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (Представительство Всемирного Банка в Республике Таджикистан).
- ✓ Институти “Ҷомеаи Кушода” – фонди мадад дар Тоҷикистон (Института “Открытое общество”- Фонд Содействия в таджикистане).
- ✓ Ҷамъияти Олмонӣ оид ба ҳамкориҳои байналмилалӣ (GIZ) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (Германское общество по международному сотрудничеству (GIZ) в Республике Таджикистан). Дар назар аст, ки дар гуфтушунид бо ин ташкилотҳои молиявӣ хориҷӣ сати ягонаи ҳамкорӣ судманд муайян мегардад.

Дар соли 2018 мувофиқи супориши Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон Пажӯҳишгоҳи илмию тадқиқотии “Молия” – и Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди тоҷикистон лоихаи “Кодекси бучети Ҷумҳурии Тоҷикистон”-ро таҳия намуда, барои тасдиқ ба шуъбаи дахлдори вазорат барои тасдиқ ирсол намуд.

Кодекси мазкур аз тарафи кормандони ПИТ “Молия” дар ҳамкорӣ бо аъзоёни Маркази ақлҳои ДДМИТ таҳия гардида аз 22 бобу 164 модда иборат мебошад.

Аз тарафи мутахассисони пажӯҳишгоҳ бо дархости Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон соли чорӣ дастурамали “Руководство по использованию процессов в системе учёта ТFM is для бюджетных организации” ба забони тоҷикӣ тарҷума гардид. Дастурамали мазкур аз 300 саҳифа иборат мебошад.

Мутобиқи нақша ду марҳилаи пурсиш оиди рушди усулҳои интиқоли пулии муҳоҷирони меҳнати бо экспертиони соҳави дар миқёси ҷумҳуриявӣ гузаронида шуд. Натиҷаҳои пурсишнома аз тарафи кормандони илмии пажӯҳишгоҳ таҳлил гардида, тағйиу иловаҳо ба марҳилаи 3 ворид гардид. Барои мукаммалтар омӯхтани масъалаи мазкур мутахассисон интизори марҳилаи сеюм мебошанд. Бойд қайд намуд, ки баъд аз ба пуррагӣ гузаронидани пурсишнома, мутахассисон ба тақлили масъалаи мазкур мегузаранд. Натиҷаҳои таҳлилро ПИТ “Молия”-ДДМИТ метавонад дар мақолаю корҳои илмӣ истифода барад.

Боиси қайд аст, ки ПИТ “Молия” аз моҳи сентябри соли чорӣ фаъолияти худро куллан тағир дода самти корҳои илмӣ-тадқиқотиро ба нақшаи пажӯҳишгоҳ наздик намуда бо ҷалби устодони ботаҷриба чунин мавзӯро таҳия ва тасдиқ намуд:

- 1. Усулҳои суғуртавии татбиқи сиёсати молиявии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити ҷараёнгирии ҳамгирӣ (ичрокунанда н.и.и, дотсент Маъдиев С.)**
- 2. Баҳодиҳӣ оиди самаранокии сиёсати андози Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити имруза (ичрокунанда н.и.и дотсент Ҷумъабоев Х.Қ, н.и.и. дотсент Ҳакимова М.).**
- 3. Баҳодиҳии гаронии андоз дар субъектҳои хоҷагидорӣ ва роҳҳои камнамоии он (ичрокунанда н.и.и Воҳидов У.).**
- 4. Таҳлили самаранокии сармоягузорӣ дар рушди саноати сабуки Ҷумҳурии Тоҷикистон (ичрокунанда муаллими калон Мирзоева Е.).**

5. Таҳияи пешниҳодҳо оиди баровардан (кам кардан)-и минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз таъминномаи субвенсия (ичроқунанда Юнусзода Х.).

6. Ташаккули базаи маълумотҳо аз руи нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ хангоми таҳлил ва дурнамозии макроиқтисодӣ (ичроқунанда муаллими калон Хушмуҳаммадзода З.)

Дар оғози кор барои ба роҳ мондани ҳамкориҳои мутақобила ва дастрас намудани маълумотҳои омории дақиқ, ки ба иҷрои нақшаи инфиродии қормандони ПИТ “Молия” таъсири мусбӣ мерасонад роҳбарияти пажӯҳишгоҳ зарур шуморид, ки ба вазорату муассисаҳои давлатӣ мактуби расмӣ оид ба ин масъала ирсол намояд аз он ҷумла:

- ✓ ҚВДС “Тоҷик сармоягузор”.
- ✓ ҚДММ ТС “Суғуртаи аввалини миллӣ”.
- ✓ Бонки миллии Тоҷикистон.
- ✓ ҚВД “Тоҷик суғурта”.
- ✓ Қумитаи андозии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон.
- ✓ Марказии тадқиқоти стратегии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.
- ✓ Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон.
- ✓ Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон.
- ✓ Қумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон.
- ✓ Вазорати саноат ва технологияи нави Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Хушбахтона ба ҳамаи муассисаҳое, ки мактуб фиристонида шуд дар ҷавоб розигии худро барои ҳамкорӣ ирсол намудаанд, ки дар натиҷа ин имконият пеш омад, ки мутахассисони пажӯҳишгоҳ бо маълумотҳои зарурии омории таъмин гардида барои иҷрои нақшаи инфиродии худ мавриди истифода қарор диҳанд.

Дар ҷамбастии сол аз тарафи кормандон оиди рафти иҷроиши нақшаи инфиродӣ ҳисобот пешниҳод гардид:

1. Мавзӯи пажӯҳиш «Усулҳои суғуртавии тадбиқи сиёсати молиявии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити ҳамгиرويшавӣ» (н.и.и, дотсент Маъдиев С.)

Дар замони муосир ва вазъи молиявии баамал омада, пеш аз ҳама зарурате дар пеш меистад, ки сарчашмаҳои нави молиявӣ ва имкониятҳои рушд сафарбар шаванд. Аз ин ҳисоб амал намудани фаъолияти самараноки суғуртавӣ муайянкунанда мебошад. Муҳим он аст, ки дастовардҳои навин дар ва инноватсионӣ дар самти иқтисод ва ташкили кори суғурта васеъ истифода шаванд. Яъне аз ошкор ва сафарбарии дурусти захираҳои суғуртавӣ рақобатпазирӣ низ вобаста мебошад. Ташаккули шакли рақобатноки фаъолияти суғуртавӣ дар баргараф намудани мушкилиҳои рушд ҳамчун омил баромад мекунад. Ин шароит барои баланд бардоштани хизматрасониҳои самараноки суғуртавӣ дар пешрафти иқтисоди миллӣ мебошад.

Гарчанде ҳаҷми пардохтҳои суғуртавӣ афзуда бошад лекин натиҷагирр суғуртавӣ то ҳол дар генератсияи рушди иқтисод таъсирбахш нагардидааст. Дар ин самт то ҳол лозим аст пеш гирифтани диверсификатсияи фаъолияти суғуртавӣ. Яъне фаъл гардонидани истифодаи усулҳои нави идоравӣ ба масъалаи ҳалталаби соҳаи суғурта табдил ёфта, зарурати омузиш ва таҳлилро овардааст. Имрузҳо бозори суғуртаи миллӣ аз дигар мамлакатҳои рушдгирифта аз ҷиҳати сифати хизматрасонии суғуртавӣ тақозои талабот баамал наомадааст. Зарур аст, ки шаклҳои нави суғуртавиरो таъсис диҳем ва дар самти таъмини рушди иқтисоди миллӣ саҳм гузорем.

Дар робита ба ташкилотҳои суғурта ҶДММ ТС «Суғуртаи аввалини миллӣ», Бонки миллии Тоҷикистон, Шуъбаи назорати давлатии суғурта маълумотҳоро ҳамкорӣ намуда, бобати хусусиятҳои таъмини муносибатҳои суғуртавӣ дар шароити бозор қорҳои муайянеро

анҷом дода шуд. Фикру дархостҳо ба ташкилотҳои суғуртавӣ имкон медиҳанд, ки онҳо портфели суғуртавии худро тақвият диҳанд. Аз ҷумла теъдоди шартномаҳои худро зиёд гардонанд.

Дар раванди иҷроиш вазифа аз он иборат буд, ки шароитҳои таъмини суғуртавии устуворӣ ва бехатарии иқтисоди миллӣ асоснок гардонида шавад. Тибқи маълумотҳои дастрасгардида, муайян карда шуд, ки устувории ташкилотҳои суғуртавӣ пеш аз ҳама аз шароитҳои молиявӣ, ташкилию техникӣ ва истифодаи захираҳои меҳнатӣ алоқаманд мебошанд. Маълум гардид, ки рушди бозори суғуртаи миллӣ ҷой дорад. Масалад даромадҳои ташкилотҳо дар маҷмӯъ зиёда аз 1,7 маротиба афзоиш ёфтааст. Аз он ҷумла аъзоҳои суғуртавӣ зиёда аз 1,8 маротиба. Омузиш нишон меҳад, ки нисбатан даромаднокии фаъолияти суғуртавӣ афзоиш ёфтааст. (1,531 маротиба).

Таъмини устувории муносибатҳои суғуртавӣ ва самаранокии идоракунии молиявӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ заруратеро ба миён овардааст, ки ба чунин масъалаҳо таваҷҷуҳ намоем.

Пешниҳодҳо:

1. Таҳия намудани низоми коркарди маълумотҳои молиявӣ дар шароити пеш гирифтани раванди инноватсия дар соҳаҳои гуногуни молия.
2. Бо мақсади пурсамар гардонидани истифодаи воситаҳои дохилӣ ва берунӣ, тарҳрезӣ намудани лоиҳаҳои соҳавӣ бобати баланд бардоштани рейтингӣ хизматрасониҳои молиявӣ аз ҷумла дар ташкилотҳои суғуртавӣ.
3. Дар шароити муносибатҳои интегратсионӣ коркарди пешниҳодҳо бобати таъмини муқоисашавандагии нишондодҳои умумии сатҳи таъиноти суғуртавӣ.

2.Мавзуи пажуҳиш «Баҳодихӣ оиди самаранокии сиёсати андози Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар шароити имруза (н.и.и Ҷумъабоев Х.Қ н.и.и., Ҳакимова М.)

Ҳадафи асосии тадқиқот ин арзёбии самаранокии сиёсати андози татбиқшаванда дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Аз рӯи нақша дар нимсолаи мазкур як қатор вазифаҳо ба анҷом расонида шуд. Дар ин бобат, тадқиқоти кабинетӣ оиди низоми андоз дар Ҷумҳурии Тоҷикистон нишон дод, ки дар давраи Истиқлолият дар Тоҷикистон ислохотҳои босуръат амали карда шуда истоанд. Инчунин дар самти сиёсати андоз як қатор татбиқҳои зарури ба анҷом расонида шудаанд, ки ба соддагардони низоми андоз ва бақайдгирии соҳибкорон оварда расонид. Ҳамчун натиҷаи назарраси ин тадбиқҳо, дар солҳои охир, сазовор гаштани Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ҷои 172 аз рӯи рейтинги байналхалқии Doing Business аст.

Барои арзёбии самаранокии сиёсати андози Ҷумҳурии Тоҷикистон мутолиа ва таҳлили асарҳои олимони ватанӣ ва хориҷӣ оиди масъалаи мазкур гузаронида шуд. Натиҷаи мутолиа нишон дод, ки яке аз усулҳои муҳими таҳлили самаранокии сиёсати андоз ин арзёбии татбиқҳои дискретсионӣ мебошад. Дар амалия татбиқҳои дискретсионӣ ду восита доранд – ҷараёни бучавӣ ва Кодекси андоз мебошанд.

Ҳассосияти (реагирование) андозҳо ба татбиқҳои дискретсионӣ яке аз нишондиҳандаҳои муҳиме ба ҳисоб меравад, ки бо мақсади пешгӯии пардохтҳои андоз ва ҳамчун критерияи оддии арзёбии низоми андоз истифодабурда мешавад. Қобилияти ҳассосият бо усули ду нишондиҳанда ҳисоб карда мешавад – ҷандирии андоз ва сутунии андоз .

Бинобар ин, мутолиаи асарҳои олимони нишон дод, ки бо мақсади таҳлили самаранокии сиёсати андоз, назардошти таъсири тағйирёбиҳои дискретсионии сиёсати андоз ба тамоюли пардохтҳои андоз зарур аст. Азбаски сиёсати андози дискретсионӣ аз ҷониби давлатҳо васеъ истифода мешаванд, пешбини карда шудааст, ки

татбирҳои дискретсионӣ ба тамоюли пардохтҳои андоз таъсири бевосита мерасонанд. Татбирҳои дискретсионии сиёсати андоз ин тағйиротҳо дар конунгузорӣ ё ин ки дар санадҳои маъмурие дар доираи татбиқи сиёсати андоз амал карда мешаванд, мебошанд.

Бинобар ин, дар натиҷаи таҳлили самаранокии сиёсати андози Ҷумҳурии Тоҷикистон айён гардид, ки меъёри миёнаи андоз дар муддати дароз маҳдуд аст. Ин хулоса бо таҳлили ислоҳотҳо дар соҳаи андоз мувофиқат мекунад. Дар муддати 18 соли охир дар Ҷумҳурии Тоҷикистон 3 ислоҳот дар низоми андоз гузаронида шуд, ки асосан ба такмили идоракунии андозӣ равона карда шудаанд. Вале манбаъи андоз ва меъёрҳои андоз аз нуқтаи назари вусъати рушди иқтисодӣ, бетағйир монданд.

Инчунин тадқиқот нишон дод, ки дар шароити ноустувори имруза сиёсати макроиқтисодии давлат бо мақсади ноил гардидани рушди босуботи иқтисоди бештар воситаҳои фискалиро нисбат ба молиявию-қарзӣ истифода мебарад.

Дар натиҷаи тадқиқот бояд қайд намуд, ки натиҷаҳои татбирҳои давлатӣ дар доираи татбиқи сиёсати андоз ба ҳамаи табақаҳои ҷомеа самарани худро мерасонад. Бинобар ин, бешубҳа аст, ки фаҳмиш ва дурнамоии натиҷаҳои ислоҳотҳо мақсади самаранокии сиёсат муҳим аст. Илова бар ин, арзёбии самараҳои ислоҳот инчунин барои ташаккули чораҳои ҷубронӣ бо мақсади бартарафнамоии тағйиротҳои манфӣ дар сохтори истеҳсолот ва даромадҳои аҳоли хеле муҳим ва зарур аст.

Дар инчо ҷаҳор гуруҳ омилро, ки тадқиқи онҳо хеле муҳим аст, ҷудо кардан мумкин аст.

Пешниҳод:

1. Пастшавии гаронии андоз ба корхона ба коҳиши даромадҳои бучавӣ оварда мерасонад. Аммо ҷуброниталафот тавассути ворид намудани андозҳои нав оё аксизҳо, инчунин тавассути васеъ

намудани манбаи андоз аз ҳисоби аз соя баромадани қисми муайяни истехсолот.

2. Дар қатори худ, пастшавии бориши андоз ба тағйирёбии сохтори истехсолот, чараёнҳои содирот ва воридот; ивазшавии нархҳои нисбии молу маҳсулот, даромадҳои омилҳои истесолӣ; инчунин таъсир ба сатҳ ва сохтори шуғли аҳолии оварда мерасонад.

3. Тағйиротҳои дар боло номбаркарда ба даромадҳои аҳолии таъсири бевосита мерасонанд ва дар натиҷа сатҳи нобаробарии иқтисодии аҳолии, камбизоатӣ коҳиш меёбад.

4. Дар ин қатор, баррасии сохтори андоз ва татбиқи сиёсати дифференсиалӣ бо мақсади ташаккули фазои мусоид ба такмили иқлими соҳибкорӣ ва рушди соҳибкории хурд ва миёна, инчунин коҳиши иқтисодии ниҳонии давлат оварда мерасонад.

3. Мавзуи пажӯҳиш «Баҳодиҳии самараноки низоми андоз ва гаронии андоз дар субъектҳои хоҷагидорӣ» (н.и.и., Воҳидов У.)

Дар ҷумҳурии айни замон ҳам аз ҷиҳати соҳавӣ ва ҳам аз лиҳози минтақавию ҳудудӣ соҳибкории хурд ба таври мухталиф рушд намуда аст, ки ин таҷдиди назар ба мазмун ва ташкили низоми муҳаррикҳои рушди онро талаб мекунад. Аз ин нигоҳ, ба ғайр аз истифодаи самараноки захираҳои молиявӣ қарзӣ, усулҳои андозбандии ҳавасмандкунӣ он муҳимтарин омили фаъолгардонии рушди соҳибкории хурд дар бахшҳои афзалиятноки иқтисод ба ҳисоб меравад. Дар шароити муносири ҷумҳурии проблемаи тақвияти дастгирии давлатии рушди соҳибкории хурд дар заминаи механизмҳои андоз нақши махсусан муҳим ба масъалаи ҷустуҷӯи такмили усулҳои идоракунии гаронии андоз мансуб мебошад.

Дар чараёни тадқиқот панҷ усули ҳисоби гаронии андоз дар сатҳи корхонаҳои хурдро истифода ва муқоиса карда шуд. Дар муқоиса ба усулҳои мазкур усули нав барои ҳисоби гаронии андоз дар сатҳи корхонаҳо таҳия гардида аз рӯйи он таҳлили гаронии андоз дар сатҳи

субъектҳои соҳибкории хурдӣ Ҷумҳурӣ гузаронида шуд: сатҳи гаронии андоз аз 19,58%-и соли 2010 ба 21,86% дар соли 2013 расидааст. Тафовут ҳудуди 2,28% буда, ин ҳолат таҳлили сабаби чунин афзоишро талаб мекунад. Аз соли 2010 то 2013 гаронии андоз 2,28% афзоиш дошт, аммо дар давраи солҳои 2013-2014 ин нишондиҳанда тамоюли коҳишбиро гирифтааст, яъне аз 21,86% то ба 17,61% коҳиш ёфтааст. Ин нишондиҳандаҳои динамикӣ дар давраи солҳои 2013-2014 аз таъсири муфиди ислоҳоти низоми андозбандии ҷумҳурӣ шаҳодат медиҳанд. Солҳои 2014-2016 вазни қиёсии андозҳо дар даромади корхонаҳо аз 17,61 то 23,75% зиёд шудааст. Усули таҳлил нишон медиҳад, ки бинобар сабаби баланд будани сатҳи гаронии андоз, нақшаи тасдиқгардидаи ҷамъоварии андозҳо иҷро нашудааст. Бояд қайд намуд, ки зимни муайян намоии меъёрҳои андозӣ, зарӯрати пеш гирифтани такмили усулҳои ҳисобии гаронии андоз барои пешгирии таъсири манфии он ба фаъолияти субъектҳои иқтисодӣ, ба таври зарурӣ муайян карда шавад.

Аз руи натиҷаи тадқиқ ва омузиш ҷиҳатҳои муҳими характери назаривӣ методӣ дошта дар ҷараёни таълим, баргузориҳои конфронсҳо истифода гардиданд.

Пешниҳод:

1. Муайян намудани хусусиятҳои гаронии андоз, ҳамчун омили баҳо додани ин нишондиҳанда дар рушди иқтисодиёти миллӣ

2. Васеъ ба роҳ мондани методологияи такмилдиҳии ҳисоби заминаи андозбандӣ ва таъсис ёфтани гаронии андоз (аз ҷумла пеш гирифтани функсия ва вазифаҳои имтиёзҳои андозӣ ва баҳодии таъсири он дар рушди иқтисод).

3. Интихоби варианти нисбатан муфиди усулҳои истифодабарии онҳо дар самти идоракунии андозбандӣ (алалхусус барои таъмини самараноки идоракунии молия, сарчашмаҳои таъсисёбӣ ва истифодаи муқоисавии онҳо тибқи таҷриба).

3.Мавзуи пажухиш «Таҳлили самаранокии сармоягузорӣ дар рушди саноати сабуки Ҷумҳурии Тоҷикистон» (Мирзоева Е.)

Бояд қайд кард, ки мавзӯи тадқиқотӣ рӯзмарра буда, барои он ки рушду равнақи корхонаҳои саноати сабук дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъмини бозори меҳнат бо ҷойҳои нави корӣ, инчунин бо рақобатпазирии маҳсулоти ватанӣ мусоидат мекунад. Дар робита ба Кумитаи сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатӣ, Вазорати саноат ва технологияи нав ҳамкорӣ намуда, бобати тадқиқоти маблағгузори соҳаҳои саноат дар Ҷумҳурии Тоҷикистон корҳои муайянеро анҷом додем.

Дар раванди иҷроиш вазифа аз он иборат буд, ки таҳлили самаранокии сармоягузориҳои давлатӣ дар соҳаҳои саноат асоснок гардонида шавад. Тибқи маълумотҳои дастрасгардида, муайян карда шуд, ки рушди саноати сабук пеш аз ҳама дар шароитҳои иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз истифодаи сармоягузориҳои давлатӣ вобастагии калон дорад.

Коркарди методологияи таҳлили самаранокии сармоягузориҳои давлатӣ дар соҳаҳои саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон. Аз рӯи натиҷаи тадқиқ ва омӯзиш ҷиҳатҳои муҳими характери назаривӣ методӣ дошта дар ҷараёни таълим, баргузориҳои конференсҳо истифода гардиданд.

Оид ба натиҷаи масъалаи тадқиқотии мазкур нақша дорам, ки доир ба тартиб додани модели инвестисионии рушди саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба анҷом расонам.

Пешниҳод:

1. Барои ҷалби сармояи хориҷӣ ба мақсад мувофиқ будан, муаммоҳои зиёд дар самти андозбандӣ ва имтиёз додан ба соҳибкорон то давраи ба истеҳсолот шуруъ намудани корхонаҳои нави ватанию хориҷӣ, ки ба пешрафти иқтисодиёт мусоидат намоянд;

2. Такмили қонунгузорӣ ва танзим дар соҳаи сармоягузорӣ ва соҳибкорӣ, хатарҳои соҳибкорӣ ва сармоягузориҳо камтар намуда,

имконият медиҳад, ки шуғли самарабахшии дохилӣ таъмин гардида, барои сармоягузори дохилӣ ва хориҷӣ тавсеа ёбад;

3. Инкишофи бахши хусусӣ ва соҳибкорӣ бо рушди иқтисодиёт, коҳиш ёфтани сатҳи камбизоатии аҳолии кишвар.

4. Мавзуи пажӯҳиш «Ташаккули базаи маълумотҳо аз руи нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ» (Хушмуҳаммадзода З.)

Мавзуи тадқиқшаванда дар шароити муосир муҳим буда, барои дуруст таҳлил ва чораандешӣ намудан хеле муфид мебошад. Хусусан Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва тамоми блокҳои иқтисодии кишвар бештар ба таҳлил ва дурнамои макроиқтисодӣ тавачҷуҳи зиёд намуда, ҷиҳати рушди муътадили иқтисодӣ чораҳои зарурӣ андешида истодаанд.

Айни замон аз руи маълумотҳои дастрасшуда, дар чараёни корӣ нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ то ҳадди имкон истифода бурда намешаванд. Масалан, дар дурнамои қабулшудаи нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ тибқи қарори ҲҚТ аз 01.08.2018 таҳти № 371 ба ғайр аз маҷмуи маҳсулоти дохилӣ, сатҳи таваррум дигар ягон нишондиҳандаи макроиқтисодӣ истифода нагардидааст.

Аз руи маълумотҳо Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон барои таҳлил ва дурнамозозии макроиқтисодӣ аз модели истеҳсолот ва савдо истифода менамояд, ки дар сохтори ин модел нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ ба таври пурра нишон дода шудааст, ба монанди маҷмуи маҳсулоти дохилӣ аз руи усули истеҳсолӣ, ММД аз тарафи талабот, ҳаҷми даромади миллӣ, маҷмуи андухт, аз он ҷумла давлатӣ ва хусусӣ, ҳаҷми пул, нишондиҳандаҳои макрофискалӣ ва монетарӣ ва ғ.

Аз ин хотир, ҷиҳати ташаккули базаи маълумотҳо аз руи нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ ба мақсад мувофиқ мебошад, агар вазорату идораҳои дахлдори блоки иқтисодии кишвар дар ҳамбастагӣ аз руи моделҳои таҳиягардида таҳлил ва дурнамозозии нишондиҳандаҳои

макроиқтисодиро дар чараёни кории худ қарор диҳанд. Маълумотҳои омории таърихӣ доир ба нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ вучуд доранд, аммо ин нишондиҳандаҳо аз руи баробарии макроиқтисодӣ, ки алоқамандии ҳамаи нишондиҳандаҳои бахшҳои асосии иқтисодро (бахши фискалӣ, тавозуни пардохт, монетарӣ ва хусусӣ) фаро мегирад, мутобиқат намекунанд.

Таҷрибаи дигар давлатҳо, аз ҷумла кишварҳои ҳамсоя (Ҷумҳурии Қирғизистон, Қазоқистон ва Узбекистон) нишон медиҳанд, ки базаи маълумотҳо аз руи нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ тибқи баробарии иқтисодӣ ба роҳ монда шудааст, ва дастрасии ин маълумотҳо барои кулли истифодабарандагон-тадқиқотчиён тариқи сомонаҳои интернетӣ осон ва қулай мебошад.

Аз ин лиҳоз, ҷиҳати ташаккули базаи маълумотҳо аз руи нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ ба вазорату идораҳои дахлдори блоки иқтисодии ҷумҳурӣ тавияву пешниҳодҳо аз руи намунаи нишондиҳандаҳои асосии макроиқтисодӣ барои баррасӣ ва корбарӣ равона карда шаванд.

Пешниҳод:

1. Ҷиҳати муқаммал гардонидани базаи маълумотҳо аз руи нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ зарур мешуморем, ки нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ тариқи баробарии иқтисодӣ, ки аз моделҳои таҳияшудаи макроиқтисодӣ бармеоянд, мавриди таҳлил қарор дода шаванд.
2. Ҷиҳати шаффоф будани маълумотҳои оморӣ, мақомоти омори ҷумҳуриро зарур меояд аз таҷрибаи дигар давлатҳои ҳамсоя истифода бурда, ҷиҳати дуруст ва такмил додани ҳисоби нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ (дар назар дошта мешавад мувофиқати ҳисобҳои оморӣ бо ҳисобҳои тамоми блокҳои иқтисодӣ).

3. Дар самти дастрас будани маълумотҳои омории зарурӣ аз руи нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ ба тамоми истифодабарандагон – тадқиқотчиён ба мақсад мувофиқ мебошад, ки мақомоти омори ҷумҳурӣ маълумотҳои системаи ҳисоби миллиро тариқи сомона ба роҳ монад.

5.Мавзуи пажӯҳиши “Таҳияи пешниҳодҳо оиди баровардани (кам кардан) минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз таъминномаи субвенсия” (Юнусзода Х.)

Яке аз мавзуҳои актуалии замони имруза ин кам кардани минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз таъминоти субвенсия мебошад. Аз нишондиҳандаи омории маълум мегардад, ки ҳаҷми маблағе, ки барои субвенсия ӯдо мешавад, сол аз сол афзуда истодааст..

Чи тавре ки аз адабиётҳои иқтисодӣ маълум аст, рушди ҳар як маҳал ба рушди иқтисодиёти милли оварда мерасонад. Бинобар ин сабаб ҳар як кишвар кушиш мекунад, ки номузонитии рушди минтақаро аз байн барад. Бисёри кишварҳои ҷаҳон, аз байн бурдани номувозинатии рушди минтақасоҳро дар кумаки молиявӣ аз бучети ҷумҳуриявӣ меҳисобанд. Аммо тадқиқотҳо ва таҷрибаи мамлакатҳои тараққикарда нишон медиҳад, ки ин ҳалли масъалаи мазкур шуда наметавонад. Аз гуфтаҳои боло ба хулосае омадан мумкин аст, ки мо бояд кушиш кунем, барои кам кардани таъминоти субвенсияи минтақасоҳ. Сипас бояд дигар роҳҳои ҳалли масъаларо дарёфт намоем.

Боиси қайд аст, ки баъд аз ҷамъовари гардидани маълумотҳо ба омухтани таҷрибаи ҷаҳонӣ оиди таҳлили кам кардани таъминоти субвенсияи минтақасоҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон шуруъ намудем. Дар таҳлил ба хулосае омадем, ки кам кардани кумаки молиявӣ аз бучаи ҷумҳуриявӣ ба бучаи маҳалӣ яке аз роҳҳои рушд додани иқтисоди мамлакат ба шумор меравад. Сабаб дар он аст, ки вақте мо субвенсияро кам намоем, маблағҳои молиявиро, ки аз он боқи мемонад мо метавонем

барои рушди ягон соҳаи дигари иқтисодӣ-иҷтимоӣ маблағгузорӣ намоем.

Пешниҳод:

1. Ҳангоми банақшагирии буҷаи минтақаҳо, пеш аз ҳама роҳҳо бартарафи касри буҷа (Ҳангоми пайдо шудани он), бояд ба инобат гирифта шавад.
2. Мукамалгардонии ба нақшагирии ва дурнамозии даромадҳои буҷаи минтақаҳо. Дарёфти роҳҳои нави маблағгузорӣ ба буҷет ҳангоми касри буҷет.
3. Таҳияи модели рушди иқтисодии минтақа. Бо ёрии ин модел, метавон минтақаҳои сусттаракардаро дарёфт намуда, стратегияи мувофиқи рушди маҳалро истифода барем.

Боиси қайд аст, ки дар соли чорӣ (14.12.2018 сол) корманди ПИТ “Молия” – ДДМИТ Воҳидов У. рисолаи номазадиашро дар мавзӯи “Такмили усулҳои идоракунии гаронии андоз дар сатҳи субъектҳои хоҷагидорӣ” аз руи ихтисоси 05.13.10-идоракунии дар низомҳои иҷтимоӣ ва иқтисодӣ, ҳимоя намуда унвони номзоди илмҳои иқтисодро сазовор гардид.

Корманди дигари ПИТ “Молия” Хушмуҳаммадзода З. санаи 20-уми декабри соли 2018 муҳокимаи рисолаи номзодии худро дар мавзӯи “Методологические подходы разработки эконометрической модели в сфере промышленности (на примере Республики Таджикистан)” дар назди кафедраҳои “Система ва технологияи иттилоотӣ дар иқтисодиёт” ва “Моделсозии математикӣ ва иттилоотӣ” – ДДМИТ гузашт.

Боиси қайд аст ки соли 2018 мутобиқи нақшаи кории ПИТ “Молия” – ДДМИТ 2-то конфронс ба нақша гирифта шуда буд.

Дар моҳи 22 июни соли 2018 аз тарафи ПИТ “Молия” конфронси илми-амалии ҷумҳуриявӣ дар мазӯи: «**Молияи бахши иҷтимоӣ ва таъсири он ба рушди устувори минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон**» баргузор гардид. Конфронси мазкур аз ду бахш иборат буд:

1. Бахши молияи иҷтимоӣ.
2. Бахши рушди устувори минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Дар конфронс мутахассисони дохилаю беруна иштирок намуда маъруза намуданд. Аз он ҷумла:

1. “Масъалаҳои рушди минтақаҳо дар ҳуҷҷатҳои стратегии Ҷумҳурии Тоҷикистон” – Директори Академияи иқтисод ва демографияи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, аъзо-кориспондент АИ ҚТ д.и.и. профессор Саидмуродов Л. Ҳ.
2. “Баҳодиҳии мувозинати рушди минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон” – муовини директори Маркази тадқиқоти стратегӣ дар назди президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Муминова Ф.
3. “Нақши сармоягузори минтақавӣ дар рушди иқтисоди Ҷумҳурии Тоҷикистон”- Сардори раёсати тадқиқотҳои макроиқтисодии Маркази тадқиқоти стратегӣ дар назди президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, н.и.и. Расулов Г.Р.
4. “Рушди минтақаҳои Иттиҳоди Аврупо: усул ва принсипҳо” Эксперти байналмилалӣ ИА, Иванов С.Ю.
5. “Рушди минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон” – Директори ПИТ “Молия”-ДДМИТ, д.и.и., профессор Кошонова М.Р.

Конфронс дар сатҳи олий баргузор гардида дар охири конфронс чунин пешниҳодҳо шуданд:

- дастгирии чорабиниҳо оид ба таъмини устувори энергетикӣ минтақаҳо, беҳтар намудани инфрасохтори нақлиёт бо дастрасии бозорҳои хориҷӣ;

- таҳияи барномаи мукаммали давлатӣ оид ба дастгирии иттилоотӣ барои соҳибкорӣ дар самти баланд бардоштани қобилияти мақомоти давлатӣ барои дастгирии иттилоотӣ барои соҳибкорӣ, такмил додани саводи ҳуқуқии соҳибкорон;
- ташкили системаи доимии таҳлили таҳлилии динамикаи рушди соҳибкорӣ дар ноҳия, шаҳрҳо ва минтақаҳои кишвар бо арзёбии рейтингӣ фазои сармоягузорӣ;
- фароҳам овардани шароити мусоид барои ҷалби сармоягузориҳои мустақим ва дастгирии молиявии минтақаҳо;

Маҷмӯи мақолаҳои конфронс ба матбаа супорида шуда дар арафаи чоп қарор дорад.

Дар охири сол, яъне 14-15 декабри соли 2018 аз тарафи Пажӯҳишгоҳ дар ҳамкорӣ бо кафедраи менеҷменти молиявии ДДМИТ конфронси илмӣ-амалии байналмилалӣ дар мавзӯи “**Ташаккули модели инвеститсионӣ рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон**” баргузор гардид.

Конфронси мазкур аз 3 бахши асосӣ иборат буд:

1. Бахши сармоягузорӣ ва рушди низоми иқтисодӣ;
2. Бахши молия ва ташаккули заминаҳои рушди иқтисоди миллӣ;
3. Муаммоҳои соҳибкорӣ, андозбанди ва муҳосибӣ дар шароити ташаккули модели инвеститсионӣ рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Дар конфронс меҳмонони хориҷи кишвар намояндагони ширкатҳои хориҷӣ намояндагони вазорату идораҳо, мутахассисони соҳаи мазкур ва устодони шинохтаи Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок доштанд. Аз ҷумла:

- Намояндаи Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ниёзов Масрур – сармутахассиси Раёсати рушди соҳаҳои иҷтимоӣ.

- Ҳамоҳангсози Барномаи руди Созмони Милали Муттаҳид. Саидхоҷаев Ф.
- Намояндаи Бонки миллии Тоҷикистон н.и.и., дотсент Солиев Н.Н.
- Директори ПИТ “Молия”-ДДМИТ, н.и.и., дотсент Ҷумъабоев Х.Қ.
- Коршиноси калони муассисаи таълимӣ, лоиҳаи Иттиҳоди Аврупо оид ба "Дастгирии самтҳои интиҳобшудаи ислоҳоти Идоракунии молияи давлатӣ (ИМД): ЛОТ 1" - Сигитас Бразинскас.
- Вакили Маҷлиси Олии ҶТ д.и.и., профессор Қудратов Р.Р.

Маърузаи конфронс бо забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ баргузор гардид.

Конфронс дар сатҳи олии баргузор гардида дар охири конфронс чунин пешниҳодҳо шуданд:

- барои ҷалби сармояи хориҷӣ ба мақсад мувофиқ будан, муаммоҳои зиёдтар дар самти андозбандӣ ва имтиёз додан ба соҳибкорон то давраи ба истехсолот шуруъ намудани корхонаҳои нави ватанию хориҷӣ, ки ба пешрафти иқтисодӣ мусоидат намоянд;
- такмили қонунгузорӣ ва танзим дар соҳаи сармоягузорӣ ва соҳибкорӣ, хатарҳои соҳибкорӣ ва сармоягузорию камтар намуда, имконият медиҳад, ки шугли самарабахшии дохилӣ таъмингардида, барои сармоягузорию дохилӣ ва хориҷӣ тавсеа ёбад;
- дастгирии самараноки давлатии соҳибкорӣ ва таъмини беҳбуди фазаи сармоягузорӣ ин кафолат ва тасдиқи суботи иқтисодию иҷтимоӣ, идоракунии самаранок, пешбурди самтҳои муосири ислоҳот ва татбиқи афзалиятҳои миллӣ ва стратегии кишвараст;
- инкишофи бахши хусусӣ ва соҳибкорӣ бо рушди иқтисодӣ, коҳиш ёфтани сатҳи камбизоатии аҳолии кишвар;
- кам кардани шумораи санҷишҳо, коҳиш ва санҷишҳои беасос пурра бартараф карда шаванд;

- барои ҷалб намудани сармоягузори хориҷӣ ҳарчи бештар имтиёзҳои андозӣ ва шароити хуб фароҳам оварда шавад.

Боядқайд кард, ки аз натиҷаи конференсияи мазкур, 92 мақолаву маърузаҳои иштирокчиён дар шакли маҷмӯа рӯи ҷоп баромад, ки ҳаҷми он аз 383 саҳифа иборат мебошад.

Дар ин давраи мазкур якчанд китобҳо нашр ва таҳия гардидаанд, ки ҳамчун дастовардҳои ПИТ “Молия”-ДДМИТ ба ҳисоб мераванд. Аз ҷумла;

1. Луғати тафсирии англиси-русӣ Экономикс дар ҳаҷми 5000 калимаю вожаҳои иқтисодӣ (750 саҳифа) аз ҷоп бо миқдори 100 адад ҷоп шудааст. (Муаллиф - Кошонова М.Р./Душанбе. Ирфон. 2018)
2. Маҷмӯи мақолаҳои конфронси илмӣ-амалии байналмилалӣ дар мавзӯи “Ташаккули модели инвеститсионии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон” ба миқдори 50 адад ҷоп шудааст. (Ҳайати таҳририя: н.и.и., профессор Бегматов А.А., н.и.и., дотсент Ҷумъабоев Х.Қ., н.и.и., дотсент Нуров Ш.С./Матбаи ДДМИТ. 2018 сол.)
3. Маҷмӯи мақолаҳои конфронси илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи “Бахши молияи иҷтимоӣ ва таъсири он ба рушди минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон” дар арафаи ҷоп аст. (Ҳайати таҳририя: Кошонова М.Р.)
4. Луғати тафсирии русӣ-англисии Экономикс дар ҳаҷми 5000 калимаю вожаҳои иқтисодӣ дар арафаи ҷоп аст. (Муаллиф-Кошонова М.Р.)
5. Луғати тафсирии англисӣ-тоҷикӣ, тоҷикӣ-англисии Экономикс дар ҳаҷми 5000 калимаю вожаҳои иқтисодӣ таҳия гардидааст. (Муаллифон - Кошонова М.Р., Ҳомидов А.)

6. Китоби “Таърихи молия ва андозбандӣ” таҳия гардида, ба чоп омода шудааст. (Муаллиф – Ҷумъабоев Х., Ҳомидова Қ., Исломов Т.)
7. Китоби “Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон дар амалия (маҷмӯи мисолу масъала)” таҳия гардида ба чоп омода шудааст. (Муаллиф – Ҷумъабоев Х., Исломов Т.)

Мақолаҳои чоп гардида аз тарафи кормандони пажухишгоҳ:

1. Кошонова М.Р., Юнусзода Х.Қ. - Социально-экономические аспекты устойчивого развития Регионов Республики Таджикистан../ Конфронси илмӣ-амалии ҷумҳуриявии ПИТ “Молия” дар мавзӯи “Молияи баҳши иҷтимоӣ ва таъсири он ба рушди устувори минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон. (22 июни соли 2018). Душанбе Саҳ. 13-27.
2. Кошонова М.Р., Юнусзода Х.Қ. - Научный подход к региональному анализу../ Конфронси илмӣ-амалии ҷумҳуриявии ПИТ “Молия” дар мавзӯи “Молияи баҳши иҷтимоӣ ва таъсири он ба рушди устувори минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон. (22 июни соли 2018). Душанбе Саҳ. 79-88.
3. Кошонова М.Р. - Истифодабарии барномаи ptc mathcad prime дар ҳалли масъалаҳои молиявӣ – иқтисодӣ ..в соавторстве Мирзоҳасанов М. Л., Саъдонов А. Ғ../ Конфронси илмӣ-амалии ҷумҳуриявии ПИТ “Молия” дар мавзӯи “Молияи баҳши иҷтимоӣ ва таъсири он ба рушди устувори минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон. (22 июни соли 2018). Душанбе Саҳ. 188-191.
4. Ҷумабоев Х.Қ “Нақш ва мавқеи низоми андози миллӣ дар рушди саноаткунории иқтисоди миллӣ” Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ – амалӣ дар мавзӯи «Саноаткунории иқтисодиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон: натиҷа ва дурнамо» ДДМИТ 26 май

5. Ҷумабоев Х.Қ. Баҳогузори низоми андози миллӣ ва зарурияти он дар шароити иқтисоди бозорӣ «Муаммоҳои таъмини рақобатпазирии институтҳои молиявии ҚТ дар шароити ҷаҳонишавии иқтисодиёт». Конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ Душанбе 2018 сол
6. Ҷумабоев Х.Қ. Исломов Т.С. Нақш ва мавқеи низоми андози миллӣ дар рушд саноатикунонии иқтисодиёти миллӣ Конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Саноатикунонии иқтисодиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон: натиҷа ва дурнамо».
7. Ҷумабоев Х.Қ. Шомуродов А. Хусусиятҳои андозбандии воситаҳои ақлиёт дар давлатҳои пешрафта. Конфронси илмӣ- назариявии устодону донишҷуёни ДДМИТ 24-25 апрел. Душанбе 2018 с.
8. Ҷумабоев Х.Қ. Некоторые аспекты совершенствование налоговой системы Таджикистана в условиях рыночной экономики Паёми ДМТ №6 Душанбе- 2018с
9. Ҷумабоев Х.Қ. Исломов Т.С. Такмили қонунгузори андози миллӣ дар шароити имрӯза Маҷаллаи Молия ва ҳисобдорӣ Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон
10. Ҷумабоев Х.Қ. Хусусиятҳои андозбандии воситаи нақлиёт дар давлатҳои пешрафта Маҷаллаи Молия ва ҳисобдорӣ Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон
11. Ҷумабоев Х.Қ. Аҳмадов С.М. Баъзе масъалаҳои таҳлили муқоисавӣ ва такмили минбаъдаи андоз аз амволи ғайриманқул дар ҚТ Паёми ДДМИТ №3 Душанбе- 2018с
12. Маъдиев С. «Страховые возможности повышения эффективного управления государственными финансами». Вестник(научный журнал) ТФЭУ. Душанбе 2018.
13. Маъдиев С. «Анализ взаимосвязи между реальным и монетарными секторами». Сборник экспертами компонента проекта ЕС «Поддержка отдельных направлений реформирование в сфере УГФ:

ЛОТ-1., Раздел 6. В сотрудничестве с экспертами аналитического центра «Think-Tank» Государственного финансово-экономического университета Таджикистана. Душанбе, Июль 2018

14. Юнусзода Х.К. “Проблемы бюджетного самообеспечения регионов и пути их решения”// конفرонси байналмилалии Донишгоҳи молия ва иқтисоди Тоҷикистон, ПИТ “Молия”//14-15 декабри соли 2018 дар мавзӯи “Ташаккули модели инвестиционии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон” // саҳифаи 271-274.
15. Воҳидов У.М., Иброҳимов И.Р. "Механизми таҳлил ва усулҳои тақмили идоракунии гаронии андоз дар корхонаҳои хурд" Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ бахшида ба 70-солагии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Душанбе, 7.11.2018. саҳ.70-84
16. Воҳидов У.М., Нурализода А.Н. “Модель межотраслевого баланса Леонтьева в налогообложение” Коференсияи байналмилалии илмӣ – амалӣ дар мавзӯи «Ташаккули модели инвестиционии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон» (15.12.2018) 7 саҳ.
17. Воҳидов У.М., Нурализода А.Н. “Некоторые аспекты теоретическо-методологического анализа налогового бремени” Паёми ДМИТ, маҷаллаи илмӣ "Паёмимолияваиктисод" №2,(14) Душанбе - 2018. саҳ 27 – 34
18. Воҳидов У.М., Воҳидов М.М. "Ташаккул ва интиҳоби муфиди низоми андоз ҳамчун шароити тақмили идоракунии гаронии андоз дар корхонаҳои хурд" Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Нақши технологияҳои иттилоотӣ дар тақмили идоракунии давлатии иқтисодӣ». Душанбе, 29.11.2018. саҳ. 15-21
19. Мирзоева Е.Ш. «К вопросу о необходимости формирования инновационного климата в промышленных предприятиях»/ Вестник Таджикского национального университета.- Душанбе, 2018- №8/- С.111-116.
20. Мирзоева Е. Ш. Теоретические аспекты инновационно-инвестиционной деятельности развития предприятий/ Материалы

международной научно-практической конференции. – ТГФЭУ, Душанбе 14- декабря 2018 г С.122-125.

21. Мирзоева Е.Ш. К вопросу об импорте текстильно-швейной продукции и его влиянии на национальную экономику Республики Таджикистан/ Материалы международной научно-практической конференции. – ТГФЭУ, Душанбе 26- сентября 2018 г С.122-125.
22. Зокир Хушмухаммадзода “Капитал как основной фактор развития экономики на примере Республики Таджикистан” Паёми Донишгоҳи славянии русӣ-тоҷикӣ (мачалаи илмӣ), №1/(61), Душанбе – 2018, сах.192-200
23. Зокир Хушмухаммадзода “Методологические подходы к разработке эконометрической модели в области промышленности Республики Таджикистан” Мачалаи илмии «Конкурентоспособность в глобальном мире: экономика, наука, технологии»№4(ч.1)/2018. сах. 57-62 economy-journal.com
24. Зокир Хушмухаммадзода “Вклад гидроэнергетики в развитии экономики Республики Таджикистан” Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (мачалаи илмӣ), №6, Душанбе – 2018, сах. 78-83
25. Зокир Хушмухаммадзода “Методологические подходы формирование модели в инвестиционной сфере Республики Таджикистан” Маводҳои конференсияи илмию назариявии байналмилалӣ дар мавзӯи «Ташаккули модели инвеститсионии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон» бахшида ба 25 солагии истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон 14-15.12.2018

Директори

ПИТ “Молия

Ҷумъабоев Х.Қ.